

ПОЛИТИКА ЗА РАБОТА С ДЕЦА НА ЦМЕДТ „АМАЛИПЕ“ ПРИЛОЖЕНИЕ 2. БЕЛЕЗИ ЗА РАЗПОЗНАВАНЕ НА НАСИЛИЕ

Когато говорим за различни видове насилие е важно да имаме предвид, че те рядко се срещат в изолиран вид. Сходните индикации при някои от случаите на насилие са начин детето да изрази (чрез емоцията си или чрез тялото си) своето психическо страдание спрямо това, което се случва с него.

1. Разпознаване на физическо насилие¹

Индикатори

- Натъртени места с формата на пръсти върху тялото, ръцете и краката, които могат да бъдат индикация за това, че детето е било силно стискано. Такива натъртвания върху тялото могат да означават, че детето е било разтърсвано.
- Натъртвания, които имат форма на ръка или друг предмет, с който детето може да е било удряно.
- Натъртвания по бузите, особено при бебетата, понякога съпроводени от нарушения на дермата, което може да е индикация, че детето е било стискано за лицето докато е било хранено насила или в опити да бъде спрян плачът му.
- Натъртвания, причинени по различно време, напр. с различен цвят.
- Натъртвания по малко бебе, което още не може да ходи.
- Малки кръгли изгаряния, които може да са причинени от цигара. Случайните изгаряния от цигара са по-малко дълбоки и повече оформени като попова лъжичка.
- Насинени очи, особено когато обясненията са незадоволителни, например за падане върху равна повърхност.
- Изгаряния на необичани места, или с добре очертана форма. Случайните изгаряния обикновено са с неправилна форма. Понякога е възможно в изгореното място да се види формата на горещия източник.
- Следи от ухапване. Те могат да бъдат причинени от друго дете, но лекарите обикновено могат да направят разлика между ухапване от дете и ухапване от възрастен.
- Вътрешните травми могат да предизвикат болка, треска, повръщане, безпокойство и затруднения при дишането.
- Счупванията на кости могат да доведат до неправилно седене или стоене на детето, до неспособност да се придвижва лесно, държане на крайниците в необичайно положение и общ вид, показващ, че детето изпитва болка.
- Травмите по главата могат да предизвикват сънливост, вялост, припадъци, повръщане, изпадане в безсъзнание и кома. Детето може да бъде мълчаливо, бледо, посиняло, и да има нездрав общ вид. Очите на детето може да блуждаят.

---

¹ Идентифициране на белези за насилие над деца – Помагало по превенция на насилието за училищната мрежа. ДАЗД. 2006

**ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
“АМАЛИПЕ”, В. ТЪРНОВО**

Велико Търново 5000, п.к. 113, Тел: 062/600 224,
<https://amalipe.bg>, office@amalipe.com

Разтърсването на малкото дете може да причини тежки увреждания на мозъчните обвивки, водещи до кръвоизливи, които могат да причинят мозъчни увреждания или смърт.

- Неправдоподобни или объркани обяснения за травмите.
- Не лекувани травми.

Поведенчески индикатори

- Децата се обезпокояват от контакт с възрастен
- Разстройват се, когато плаче друго дете
- Крайности в поведението – агресивност или пасивност
- Страх да се прибере вкъщи
- Лежат притихнали, изучавайки обкръжението
- Празно или студено вторачване
- Отговарят едностранно на въпроси
- Прекалена отстъпчивост и оставяне без протест да се прави каквото и да било с него
- Детето играе агресивно като често наранява връстниците си
- Имат лоша представа за себе си – смятат, че са заслужили насилието, понеже те самите са лошите
- Към съмнения за физическо малтретиране могат да насочат и някои факти, свързани с търсенето на медицинска помощ във връзка с травмата на детето, като:
  - Необяснимо отлагане на търсенето на медицинска помощ
  - Противоречия в съобщаваната история на нараняването
  - История, несъвместима с физическите находки
  - История за други съмнителни увреждания
  - Родителят прехвърля отговорността за увреждането върху друго лице
  - Родителят обяснява, че детето само се е наранило
  - Многократни посещения на детето в различни медицински служби, поради наранявания
  - Детето обвинява родителя за нараняванията

2. *Разпознаване на психическо насилие*

Индикатори

- Детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува с връстниците си и да е резервирано към тях
- Агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, например упорито непослушание, преднамерено цапане или подмокряне, агресивност към другите деца.
- Нарушаване на модела на хранене и сън
- Избухвания и изблици, които са необичайни за възрастта и нивото на развитие на детето
- Изоставане на развитието, при което детето желае да се държи или да бъде третирано като по-малко дете, например подмокряне в леглото

**ЦЕНТЪР ЗА МЕЖДУЕТНИЧЕСКИ ДИАЛОГ И ТОЛЕРАНТНОСТ
“АМАЛИПЕ”, В. ТЪРНОВО**

Велико Търново 5000, п.к. 113, Тел: 062/600 224,
<https://amalipe.bg>, office@amalipe.com

- Бягане или криене
- Неучастие в заниманията в детската градина или училище, загуба на доверие и ниска самооценка
- Самозанемаряване, например постоянно обличане на едни и същи дрехи, отказ да сресва косата си
- Психосоматични болести
- Неотделяне от възрастен, различен от родителите на детето, резервираност и страх от родителите
- Детето не се развива пълноценно, например заявено физическо развитие, тегло и ръст под нормата, нездрав общ вид
- Злоупотреба с алкохол и медикаменти
- Бягане от училище
- Самонараняване

3. Разпознаване на сексуално насилие

Индикатори

- Възпаления, зачервявания, охлузвания и порязвания около гениталиите и ануса
- Болка или дразнене около вагината, пениса или ануса
- Неудобство или трудност при вървене или седене
- Течение или кървене от вагината или пениса
- Болка по време на уриниране
- Нежелание за преобличане
- Натрапливости за замърсеност, отбягване на банята или обратното – непрекъснато миене или къпане
- Сексуални познания и/или поведение, които изглеждат необичайни за възрастта и степента на зрялост на детето
- Сексуални игри с други деца, които показват прекалено задълбочени познания
- Бягство, тревога, отчаяние
- Страх от определени възрастни, избягване на другите деца
- Разиграване на сексуални сцени чрез игра и рисунки
- Инфантилно поведение, например смучене на пръсти, подмокряне на леглото, страх от тъмнината
- Гняв, враждебност, агресия към връстниците и другите деца
- Влошаване на поведението и успеваемостта в детската градина или училището
- Смущения в съня и храненето
- Изричане на лъжи
- Необясними или психосоматични болести
- Честа мастурбация

- Поведение, характеризиращо се с избухвания; поведение, насочено към привличане на вниманието; развита фантазия, истерични изблици, избухвания и плач
- Разкриване на някой възрастен на частично или неубедително описание на малтретирането, което може в последствие да бъде оттеглено
- Промискуитет (многобройни безразборни полови контакти), бременност, предавани по полов път болести

4. Разпознаване на negliжиране

Физически индикатори

- Незадоволително физическо развитие, тегло и ръст под нормата за възрастта на детето
- Детето може да изглежда слабо и да има нездрав общ вид
- Детето може да е апатично, бледо и със запуснат вид
- Ниска хигиена, например мръсни, вмирисани дрехи, не къпано тяло и коса, силни обриви
- Липса на интерес, трудности при стимулирането
- Чести детски болести, за които не са положени грижи, например не лекувани инфекции
- Неподходящо облекло
- Детето е гладно, преяжда, когато получи храна
- Умора

Поведенчески индикатори

- Negliжираните деца още към 2-годишна възраст са апатични към комуникации
- Лесно се фрустрират
- Във възрастта 3-4 се очертава ниска самооценка и ниско самочувствие
- Слабо се концентрират и лесно се разстройват
- При тръгване в детска градина и на училище липсва желание и постоянство – лесно се отказват когато започват да се занимават с нещо
- В предучилищна възраст и ранна училищна възраст се очертават проблеми с вниманието
- Negliжираните деца са социално изолирани, имат слаби социални умения
- Често те са емоционално неизразителни и избягват емоционални контакти
- В някои случаи има явна депресивност, а в други е възможно агресивно поведение
- Детето постоянно закъснява или често отсъства от училище, по-големите деца могат да обикалят безцелно наоколо преди и след училище
- Не реагира адекватно на общуването на възрастните или търси безразборно внимание от възрастните
- Внезапно и забележимо подобрение във всички аспекти на поведението и вида на детето, при промяна на грижите за него